

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Vår ref: ARF   Oslo 23. mars 2010

Høring om datalagring

Vi viser til høringsbrev fra Samferdselsdepartementet 8. januar 2010 om EUs Datalagringsdirektiv (DLD) skal innlemmes i EØS-avtalen. Tekna oppfatter dette som et verdispørsmål om hvor langt teknologien skal kunne benyttes til et omforent godt formål på bekostning av enkeltindividets integritet.

Forutsetninger for innlemming av DLD i EØS-avtalen

Innføring av DLD kan oppfattes som at grunnleggende personvern hensyn må vike for at politiet, og eventuelt andre, skal ha mulighet til å kontrollere den enkeltes borgers opptreden og kontakt med andre.

De enorme muligheter til bruk, og da også misbruk, av de "nye" kommunikasjonskanalene kan tilsi en styrket kontroll, slik DLD åpner for. En reversering av utviklingen er utenfor det tenkbare, heller at nye kommunikasjonskanaler utvikles. Det er viktig at folk flest har tro på at myndighetene kan gripe inn, hvis noen bruker mulighetene teknologien åpner for til ulovligheter. Belastningen dette kan gi synes å være nødvendig å ta fremfor å unnlate en rimelig effektiv kontroll til beste for samfunnet.

Forutsetningen må imidlertid være at lagringen av data og bruk av disse skjer innenfor en fast og tidsavgrenset ramme. Lagringen, kontroll av lagringen og bruk av data fra myndighetenes side må undergis en styring og kontroll som befolkningen generelt har tillit til.

Sterk kontroll med oppbevaring og bruken av data som lagres

Datatilsynet og Post- og teletilsynet overlapper hverandre noe innenfor dette område. Begge vil være sentrale og få betydelig oppgaver hvis DLD innføres. Vi forutsetter derfor at det settes av tilstrekkelig med ressurser, slik at disse tilsynsmyndighetene kan ivareta nye, krevende oppgaver på en god måte.

Spørsmålet er imidlertid om dette er tilstrekkelig innenfor et så viktig område. Hvis det åpnes for lagring som DLD gir mulighet til, burde man i tillegg til de nevnte tilsyn vurdere periodevise gjennomganger av rammen og bruken av data. Kommisjoner eller ombud som ikke er forankret i de utøvende myndigheter kan være egnet til dette. På samme måte som det er ombud for forvaltningen, utpekt av Stortinget, burde det være et ombud eller en kommisjon, tilsvarende Lund-kommisjonen, som har som oppgave å vurdere hvordan myndighetene utøver kontroll med lagring av data og får tilgang til data. En slik kommisjon eller ombud kunne ha som oppgave å foreta regelmessige gjennomganger, og presentere disse for Stortinget for eksempel hvert fjerde år. For øvrig vil den som føler seg krenket ved myndighetenes bruk av lagrede data kunne bringe saken inn for norske domstoler og internasjonale organer for menneskerettigheter.

Begrensning i tilgangen til og bruk av data

Politiet og påtalemyndigheten er de som primært oppgis som brukere av slike data. Imidlertid er det flere statlige myndigheter som i dag har tilgang til lagrede data, eksempelvis Kredittilsynet. Økt tilgang fra flere kan gi en spredning av personopplysninger, og øke risikoen for krenkelse av den enkeltes integritet. Politi og påtalemyndighetens oppgave er både å skaffe bevis for straffbare handlinger, og å få frem momenter som kan medføre frifinnelse. Andre myndighetsorgan kan oppfatte sine oppgaver på andre måter, og derfor ha en lavere terskel for å ta i bruk lagrede data. Vår vurdering er at tilliten til myndighetenes bruk av lagrede data vil bli kraftig redusert, hvis disse brukes til andre formål enn å forfølge kriminalsaker. Adgangen til, og bruk av dataene, bør derfor begrenses til politi og påtalemyndighet.

Lagringsmåte og lagringstid

I arbeidet med å vurdere innføring av DLD er det vurdert både sentral lagring og lagring hos den enkelte leverandør, samt i kombinasjon. Forslaget fra Samferdselsdepartementet innebærer at lagring skal skje hos leverandørene. De ulike forslagene til lagring av data medfører ulike grader av risiko for misbruk. Vår vurdering er at sentral lagring best vil ivareta hensynene til sikkerhet, og redusere mulighetene for at dataene lagres på en useriøs måte. Kontrollmessig antas sentral lagring å være enklere enn om tilsynsmyndigheter og andre kontrollorgan må forholde seg til tilbydere som er mindre permanent i markedet.

DLD åpner for at nasjonale myndigheter kan bestemme lagringstid, fra seks måneder til to år. De nordiske landene har, i likhet med en rekke andre land, lagt seg på ett år som lagringstid. Hensynet til personvernet tilsier kortest mulig lagringstid, mens hensyn til bruken av data kan tilsi behov lengre lagringstid. Vår vurdering er at det kan være hensiktsmessig å ha mest mulig lik lagringstid som våre naboland, også fordi en stor del av vår datatrafikk skjer via tilbydere i disse landene. Norge bør derfor følge de andre nordiske land og sette grense ved ett år.

Kostnader ved lagring

Høringsnotatet legger opp til at kostnadene ved lagring skal dekkes av tilbyderne, mens bruken av lagrede data dekkes av bruker, dvs. politi og påtalemyndighet. De store tilbyderne har systemer allerede i dag, og innføring vil trolig ikke medføre større kostnader. Mindre aktører har ikke alltid systemer for lagring, og innføring av DLD kan påføre dem betydelige kostnader og gi konkurransevridning. Ved lagring i et sentralt register bør kostnadene dekkes av staten. Dette da innføring av DLD skjer for å verne samfunnet og gjøre politiet/påtalemyndigheten bedre i stand til å utføre sine oppgaver.

Teknas tilråding

Den totale mengde av elektroniske spor og muligheter for overvåkning er i dag slik at det nesten ikke er rom igjen som det enkelte menneske har full og selvstendig kontroll over. Personvernet bør derfor rettes inn mot at uvedkommende ikke får mulighet til å misbruke opplysninger. Under forutsetning av at myndighetene styrker kontroll- og sikkerhetsrutinene rundt bruk, lagring og oppbevaring av data, herunder at Stortinget oppretter et kontrollorgan eller kommisjon som er uavhengig i sin virksomhet, støtter Tekna innføring/implementering av DLD.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Kåre Rygg Johnsen
Generalsekretær